

UVEDKOMMENDE.

I en liten notis i en svensk avis fant vi forleden-meldingen om at 200 nordmenn igjen var sendt til Tyskland som fanger, skriver Norges-Hytt. Det er vel av den slags folk knapt nok lesere lenger eller i all fall ikke fester seg ved i den forstand at de blir opprørt eller føler spesiell medlidhet; det er jo så meget.

Menneskelig sett er tragedien fullt så stor som den gang halve verden la merke til en slik melding. Statsrettslig sett er forbrytelsen like stor fra tyskernes side og altså egentlig egnet til å opprøre alle. Men vi sløves.

Det er selve nazismens forutsetning at alle sløves. Den har regnet med at den som en gang var avmakten når ved tanken om pinte mennesker og drepte barn, i løpet av nokså kort tid vender tilbake til sitt utgangsstadium. Han tror ikke på det i egentligste forstand. Vil det si at han tror meldingen lyver? - Nei, så enkelt er det ikke. Men han orker ikke lenger å identifisere seg med offeret. I selvforsvar skyver han tingen fra seg og kan så meget lettere gjøre det fordi meldingen når ham i en fordringsløs form, som på sin måte sier: Det er jo tross alt bare det vanlige.

I trofast konsekvens mot sin tyske tenkemåte fortsetter her-folket sin grusomhets taktikk til det siste. Prinsipielt sitter de faktisk med enkelte like gode trumfer på hånden overfor en sløv menneskehet som den gang for ti år siden da noen hver i de nordiske land avviste nazismens grusomheter i hjemlandet med ordet umulig, i all fall uvedkommende. Når det kommer til stykket dekker de to ordene hverandre.

Når verden er tilstrekkelig sløvet er den brukbar for nazismen, men slik gikk det ikke denne gang, takket være våpnenes seier. Men nå gjelder det at også menneskesinnet seier.

UKEOVERSIKT.

De allierte står nå praktisk talt over alt ved Tysklands grenser eller ved vitale utenverker for forsvaret av "das Reich". Frontene i vest, sør og øst holder på å smelte sammen til en sammenhengende frontlinje, og meget tyder på at det i den nærmeste framtid vil bli satt inn en voldsom konsentriske høstoffsensiv med sikte på en avgjørelse av krigen i år. Om det lykkes, vil i stor utstrekning avhenge av om våret i de nærmeste uker blir brukbart, hvilket er av avgjørende betydning både for innsatsen av de alliertes overlegne flyvåpen, for den motoriserte, velbundne transport og for selve markoperasjonene. Man regner med at Eisenhower har omtrent en måned med presumtivt gunstig vær foran seg til gjennombruddet av Siegfriedlinjen. Lykkes det å fransere denne linje innen vi er kommet altfor langt ut i november, er det gode muligheter for en endelig avgjørelse i år. Lykkes det ikke, kan det bli en ny krigsvinter, hvis da ikke et indre tysk sammenbrudd eller en russisk storoffensiv endrer hele det strategiske bildet, hvilket er meget mulig.

Opptakten til den store offensiv har vi etter alt å dømme allerede vært vitne til, i vest, i øst, i sørøst og i luften. Det amerikanske stot i Aachen-avsnittet har utviklet seg til et gigantisk oppslitningsslag hvor begge parter kaster inn store styrker og sitt beste materiell for å få vekt-skålen til å vippe over til sin side. Mittil er det amerikanerne som har hatt overtaket. De eter seg langsomt, men sikkert gjennom Siegfriedlinjen på dette punkt og den desperate tyske motstand kan plutselig en dag gi plass for et sammenbrudd i likhet med det som i Normandie fulgte på materislagene ved Caen og St. Lo. Ikke mindre viktige er de britiske operasjoner i Nederland, engelskænnenes i korridoren fram til Nijmegen, hvor den tyske nordflanke framdeles er utsatt for truslen om en omklamring, og kanadiernes i kystsektoren, hvor de har gjort gode framskritt under bestrebelsene for å rense Schelde-munningen og innseilingen til Antwerpen. Når det rette øyeblikk er inne, vil sikkert også de andre frontavsnitt i vest bli aktivert

og spenne de tyske krefter til birstepunktet; det gjelder såvel Trifer-avsnittet som Moselle og Belfortsektoren.

Den enorme allierte virksomhet i luften i slutten av forrige uke, den største kraftinnsats på dette område under hele krigen, er også et tegn på at store begivenheter er forestående i vest. Det er en oppmyking av samme dimensjoner som den der gikk forut for invasjonen og gjennombruddet i Frankrike og som lamet de tyske forbindelseslinjer.

I øst har russerne praktisk talt satt de tyske styrker i Baltikum ut av spillet og revet opp den tyske sørflanke i Ungarn, to operasjoner som det er meget forståelig at de vil ha utviklet for det avgjørende stot settes inn på sentralavsnittet. I nord er størstedelen av Latvia og Lithauen erobret, og likvideringen av de tyske styrker der vil frigjøre tre russiske armeer til innsats på midtavsnittet, d.v.s. en styrketilvekst på antagelig 40 - 50 divisjoner. Samtidig vil et sammenbrudd i Ungarn, som synes nær forestående, still nye store krav til de tyske reserver for forsvaret av så vitale områder som Böhmen og Østerrike. Og hvor skal Hitler ta disse styrker fra Vestfronten kan det ikke være tale om å svække, og østfronten er allerede for tynt besatt med henblikk på de russiske troppekonsentrasjoner foran Øst-Preussen og generalguvernementets front, styrkene i Norge og Finland kan ikke rå fram i tide (selv om det var mulig å skaffe til veie den nødvendige tonnasje), de tyve divisjonene på Balkan er allerede så godt som avskåret, og Kesselrings italienske arme er så hardt presset at det ikke er tenkelig at den kan frigjøre seg og omgrupperes for nye oppgaver.

Festningen Europa er falt, og rundt Citadellet Tyskland står i vest, sør og øst seks - åtte millioner mann, kanskje mer, i alle tilfeller en dobbelt overmakt, med et langt overlegent materiell og uuttømmelige industrielle resurser, mot Tysklands opprevne og slitte armeer, dets sterkt innskrumpede forsyningsbasis og dets bombekravede industriapparat. I enkelte frontavsnitt kan tyskerne ennå vise en respektabel stridskraft, men når den store koalisjonsoffensiv settes inn fra alle kanter samtidig, er sammenbruddet uavvendelig. Spørsmålet er bare om det kommer noen måneder før eller senere, og om det først kommer i vest, øst eller sørøst. Kanskje vil allerede de kommende uker bringe svaret.

NORGESNYTT.

Kl. 10 torsdag morgen foretok tyskerne masser på Oslo V-stasjon. De omringet morgentogene og tok med seg alle arbeidsføre mannfolk. De ble kjørt bort uten å få vite bestemmelsesstedet. -

Prisdirektør Lars Bjørholm er foreslått ekskludert av NS på grunn av fyll m.v. (For en straff!!!) -

FINNLAND.

Riksdagsmann, tidligere utenriksminister, ordfører i Finlands idrettsforbund har i radioen tolket Finlands nye politiske kurs. Han sa bl.a.: "Vi bør for oss selv og andre erkjenne at vi er blitt besett av en taper og utholdende motstander. Vi må være i stand til å vurdere Sovjet-Unionens virkelige kraft. Denne vurdering leder til det resultat at vi bør erkjenne at vårt nederlag er definitivt, i den forståelse at Sovjet-Unionens overmakt er absolutt og kommer til å være det i framtiden. Årlig å innrømme dette bli en forutsetning for vår nasjonale eksistens. Med andre ord: Revansjetanken betyr det samme som vårt folks nederlag. Vi bør handle etter dette vår oppfatning og rette vår politikk etter den, hvor vanskelig det i begynnelsen enn kan føles." Han framholdt videre at Finland gjennom sine handlinger måtte utrydde den mistro som man på sovjetrussisk hold næret. Det var Finlands plikt å handle slik at et godt naboforhold kom i stand. "Hva Finland angår kommer tillitsforholdet til å oppstå lettere enn ventet, om vi merker at Sovjet-Unionen respekterer Finlands selvstendighet og indre frihet."

Finnlands politikk har i de senere år bygget på forsvarsloster. Det gjelder å reorganisere og utvide å oppfylle yttre krav. Han uttaler: "Hver som saboterer våpenstiltakene gjør sitt beste for å minske våre sjanser til å klare oss."

DANSKENE ER FORBEREDT.

Det danske folk er nå helt klar til den store befrielseskrig, melder den frie danske presse. De underjordiske styrker har i løpet av de siste 14 dagene øket med mer enn 5.000 menn, som brønner av kamplyst. "Alle er mobilisert, klar til å følge signalene fra London. Men de forventer rolig det rette øyeblikk. Ingen frivillige kamper. Vi se provosere til roen overilte handling av general Parake og hers. S. i. m. p. Kjøbenhavn skal ikke bli noe Varsjave. Men det er ikke bare våre hjemmestykker som er kampklare - hele folket er beredt."

OPPROP FRA DEN NORSKE FORSVARS S.J.E.F.

Norske lyttere vil ha hørt general Eisenhowers advarsel 10. oktober om at alle fartøyer fra nå av vil være utsatt for angrep, og at flere og flere fallhavere må ta det fulle ansvaret. Under de nå pågående operasjoner er det av den største betydning å hindre tyskerne i å få trukket inn fra de sekundære operasjonsteatre styrker til hovedoperasjonsområdet. Tyskerne vil bruke alle midler for å bringe styrker fra Finland og de som kan frigjøres i Norge for å sette dem inn i Tyskland. Under disse omstendigheter vil det ikke være mulig å skjelle mellom fartøyer som vesentlig tjener norske interesser og fartøyer som helt eller delvis tjener tyske interesser. Jeg vet at de fleste vil betrakte som en stor prøvelse for det norske folk, og jeg vet at skipsfonten på mange steder er av en sånn betydning at man må forsøke å holde det gående selv om man utsetter seg for fare. Imidlertid er betydningen av å stanse tyskernes transport så stor at den økte fers og de økte vanskeligheter må aksepteres, og det er full overensstemmelse med den norske forsvarssjef at disse bestemmelser er fattet. Jeg er overbevist om at nordmennene vil medvirke i de bestrebelsene som gjøres og bære de byrder som skal tilfalle til å bringe seieren hjem.

NYHETENE TORS DAG.

Vestfronten. Kommandanten i Aachen nektet å gå med på overgivelse, og kl. 72 onsdag begynte det amerikanske artilleri og de allierte styrker bombefly sitt bombardement fra jorden og luften. Onsdag formiddag kunne man se hvite flagg enkelte steder i byen. BBC's korrespondent telegraferer at alle anstrengelser for å redde Aachen fra total ødelæggelse har strandet. Korrespondenten skildrer artilleribombardementet og anfallene fra luften som et "helyete av ild, røyk og eksplosjoner". Man kan gå ut i fra at amerikanerne med valkjønt energi kommer til å gjøre virkelighet av truslen om å legge Aachen i grus og aske. - Det meldes torsdag at amerikanske patruljer har rykket inn i Aachen. Tidlig torsdag morgen begynte infanteristyrker å trekke sammen om byen og rykket mot fabrikkstrøkene i NÜ. Da det ble mørkt onsdag aftan forsøkte tyskerne å ~~gjøre~~ forsterkninger til byen gjennom en trang åpning NÜ for denne. Øyeblikkelig ble over 200 allierte kanoner av største kaliber rettet mot de tyske kolonner, som falt tilbake i stor forvirring. Aachen er meget sterkt skadet, men ikke ødelagt. Det er en for stor by til at den kan utsettes, hvis den ikke utsettes for bombardement gjennom lengere tid. Det jerngrep gestapo har hatt på befolkningen er løstet noe, og mange tyskere er kommet over til den allierte side hvor de har overgitt seg. Hitler vil ha liten fordel militært sett av at garnisonen i Aachen holder ut, men han har besluttet å gjøre byen til et symbol på hva han tror de allierte kan vente seg i hver eneste tysk by. - Bruhodet på sydbredden av Schelde er utvidet; her har de allierte nådd en landsby 5 km S. for munningen. Tyskernes motstand ved Leopold-kanalen har øvttatt i styrke. N. for Schelde har de allierte konsolidert sine stillinger på den smale landtunge som skiller den tyske garnison i Schelde-området fra styrkene i Arnhem, Rotterdam og Antwerpen. Tyskerne forsøker å sette opp en konklavestemmet ved kvist, men det er ennå

ikke snakk om den uansede. De allierte på et tyskern forsøker å trekke sine spesialister og høyere offiserer fra fronten til baklandet. Tyske tropper er drøvet bort fra sine stillinger ved Leiden, Antwerpen og de allierte holder nå omkring 30 km av sydbredden V. for Arnhem. - I Øst-Frankrike har de allierte hatt framgang NÜ for Epinay.

Eisenhower har erklært at de allierte ekspedisjonsstyrker vil fortsatte offensiven inntil krigen er vunnet. Han uttaler: "Jeg har full tillit til at de forenede nasjoners folk vil stå sammen om oss til den endelige slutt. Vi har en hård oppgave foran oss, men seieren er sikker. Ingen kan si akkurat når tyskerne vil bytte sinn. Mange soldater vil sikkert overgi seg, men Hitler holder dem tilbake. Det er ingen grunn til å tro at vi kan unngå et vinterfelttog. For vi kan forberede et angrep i sånn utstrekning at forsynings- og sambandslinjer bringes i orden igjen. Det er viktig å få angrep som skal føres over, og det kan ikke gjøres på 10 minutter. Men det er ikke en av de alliertes allierte sjøer som under tyskerne og ty. allierte, ro. Eisenhower erklærer at det ikke vil bli tale om frierensering med tyskerne, vi kommer som seierherrene; vi vil behandle tyskerne som ferdig og i overensstemmelse med sivilisasjonens lover, men vi vil ikke ha noe med dem å gjøre som vi kan unngå. Flyangrep. Tunge britiske bombefly med jagerstøtte angrep torsdag en fabrikk for framstilling av syntetisk olje i Ruhrområdet. Samtidig angrep tunge amerikanske bombefly en fabrikk for flydeler i Bremen. Rosenthal's kurer natt til torsdag Berlin og andre del i Vest-Tyskland. Tunge bombefly med base i Middelhavet angrep industrielt i Wien.

Østfronten. Moskva melder at den røde arme har nådd fram til Øst-Prussens grense over en 300 km lang front fra Tilsit i N. til Narov i S. Tyskerne har mistet sitt grep på forsvars-40 km for Tilsit hvor en grenseby er befridd. - Russerne har gått over Canal 15 km Ø. for Vest-Prussens grense. Målet er omringet, og Tenger N. har russiske styrker fremt inn i tyskernes sterkt befestede linjer. - I Ungarn er tyskerne drøvet bort fra vestbredden av Tisza. Budapest er truet etter at russerne har erobret Szeged, Ungarns nest største by og hovedstøttepunkt i den skaldie Jisse-linjen, som beskytter hovedstaden, og Cluj, Transsylvanias hovedstad. Ø. for Budapest har russiske tropper rykket inn i Debreczen, 250 km Ø. for Budapest. Fra Jugoslavia meldes at russiske og jugoslaviske styrker er i ferd med å omringe Beograd. Den tyske øverstkommanderende og hans stab er flyktet.

Italia. 8. arme har hatt god framgang S. for veien Rimini - Bologna. Helt den tyske linje er drøvet tilbake. I vestavsnittet har brasilianske tropper fra 5. arme rykket fram til et punkt Ø. for Spezia.

Balkan. Albanske partistyrer har nå fullført utrensningen av tropper fra Sarande, Korfu og tilførselsveier. Byen ble inntatt onsdag, og det ble tatt 700 fanger. Det meldes at tyskerne har gjort seg skyldig i store grusomheter under erobringen av Peloponnes. - Etter at Bulgaria har godtatt de foreløpige villkår for våpenhvile har representanter for de allierte kommet til Sofia for å tilse evalueringen av tyskere. Den russiske, britiske og amerikanske regjering uttaler at den nødvendige forutsetning for våpenhvilen er at bulgarske tropper og statstjenestemenn skal trekkes bort fra gresk og jugoslaviske territorium. - De første medlemmer av den britiske avdeling av den allierte kontrollkomite fra Romania har kommet til Bucuresti.

Moskva. Marskalk Stalin var i går til middag i den britiske ambassade i Moskva. Churchill ønsket Stalin velkommen på russisk. Den polske statsminister Michalalczyk, ledsaget av formannen i det polske nasjonalråd i London er ankommet til Moskva. Representanter for det polske råd i Lublin er også der. Michalalczyk skal være med på konferansene mellom Churchill og Stalin. **Tyskland.** I en tale til de tyske offiserer i Metz, snakket Himmler om de 15 nye amedivisjoner som er satt under hans kontroll. Han krevt absolutte lydlighet. Han nevnte at den gjennomsnittlige levetid for en korporasjon som ofte er ca 20 år gammel, nå er 3 år. Han nevnte at tilbaketog ble rapportert å være utført etter ordre, mens troppene i virkeligheten hadde flukket. Offiserer som rapporterte sådan ville bli stillet for militær domstol. Det er bare en ting jeg ikke vil tale og det er svadde. **Norge.** Onsdag ble det forøvet sabotasje mot Norsk Vacuum Oils. Løser av sukkro